Oase

Onder deze naam wordt **O** vanaf nu voortgezet. Besloten wij het redactioneel van $\mathbf{O}_{9\text{-}10}$ met het uitspreken van "zonnige toekomstverwachtingen", met de naam **Oase** worden deze reeds gedeeltelijk ingelost. De problemen met de Federatie "O" over onze oude naam (zie de mededeling daarover in ons vorige nummer) hebben daardoor alweer een vrolijker wending gekregen.
Uiteraard blijven wij doorgaan met het opsporen van al dan niet nieuwe ontwikkelingen in onderwijs, onderzoek en beroepspractijk op het gebied van architectuur, stedebouw en volkshuisvesting. De optiek van het tijdschrift blijft gericht op studie- resp. onderzoeksituaties. Anders dan in vele practijksituaties biedt een studiesituatie juist de mogelijkheden tot het aanbrengen van dwarsverbanden, het bewandelen van zijwegen, het verkennen van grensgebieden. Kortom we gaan gewoon verder waar we gebleven waren. De subtitel blijft *"Ontwerp, Onderzoek, Onderwijs"*, dit nummer nummer 11.

Dat er sprake is van continuïteit mag blijken uit het hier voorliggende nummer, waarin een thema wordt hernomen dat al in **O1** werd geïntroduceerd: *Plananalyse.*
In drie van de vijf in dit nummer opgenomen artikelen is het thema 'plananalyse' nadrukkelijk aanwezig. De verschijning van het boek *Amsterdam als Stedelijk Bouwwerk*[1] was aanleiding voor Rudy Stroink en Maurits de Hoog om uitgebreid in te gaan op de ontwikkeling van de plananalytische traditie aan de afdeling Bouwkunde te Delft. De auteurs presenteren een wijze van analyseren van planmateriaal, die bekend staat als *'morfologisch onderzoek'*, een recent ontwikkelde manier van kijken naar de stad. Om Panerai te citeren: *'Tegenover eenduidige vorm- en functie-interpretaties wordt een beeld opgeroepen van een gefragmenteerde en complex opgebouwde stad.'* De relatie tussen ontwerp en (morfologische) analyse wordt aan de orde gesteld in de vraag naar de mogelijkheid vandaag voor een objectieve status van een ontwerp voor de stad. Deze vraag wordt in het boek niet beantwoord. Het boek eindigt met een open einde. Stroink en de Hoog vinden dat een mager slot en constateren verder, dat recente plannen voor de stad in het boek ontbreken, zoals de Bijlmer, kaalslagplannen en voorstellen in het kader van de recente stadsvernieuwing.
Arjan Hebly en Max Risselada stellen de analyse van architectuur aan de orde via het ontwerp van gebruiksvoorwerpen. Zij behandelen daarbij de stoelen van Charles en Ray Eames. De auteurs gaan vrij expliciet in op de relatie tussen analyse en ontwerp. Zo beschrijven zij de methode die R. en C. Eames hanteren en gaan vervolgens in op het werk van de Smithsons, die deze methode hebben uitgewerkt op het gebied van de architectonische opgave in de sfeer van de woningbouw. Via 'het overwinnen van de stadia' van Le Corbusier komen de auteurs bij een uitspraak van Charles Eames die leidt tot de veronderstelling dat de ontwerper door het hanteren van een 'vragende benadering' ten opzichte van een nieuw object (een stoel bijvoorbeeld) zo volledig mogelijk de problemen en beperkingen van de opgave moet zien te achterhalen, om deze uiteindelijk binnen het nieuwe product te verwerken. In hoeverre houden nieuwe problemen op het gebied van architectuur noodzakelijkerwijs ook nieuwe architectonische vormen en typen in? De auteurs stellen, dat in dat opzicht een 'vragende benadering' van betekenis kan zijn.

In *'Salines d'Arc-et-Senans geanalyseerd'*, een artikel van Niek Kruisheer, heeft het analyse-werk een meer zelfstandig karakter in verhouding tot de huidige problemen in de ontwerppractijk. Met zijn opdracht voor een zoutfabriek bij Chaux ziet Ledoux zich geplaatst op een breekpunt. Zijn ontwerp-activiteiten staan weliswaar nog in dienst van de traditionele koninklijke macht, maar functioneren tegelijkertijd binnen de context van een nieuw historisch gegeven: de opkomst van de bourgeoisie als nieuwe dominerende maatschappelijke klasse. Kruisheer illustreert deze tweeledige positie van Ledoux binnen het architectonisch materiaal zelf. Daartoe onderkent zijn plananalyse uiteindelijk een drietal ordeningen, die elk samenvallen met een bepaald aspect van een architectonische problematiek.

Wat deze drie artikelen gemeen hebben, is het besef, dat er tussen analyse en ontwerp weliswaar verschillende verbanden kunnen worden gelegd, maar dat deze niet direct en eenduidig zijn. De relatie ontwerp en analyse is problematisch, maar ook bijzonder interessant. De lezer kan in komende nummers van *Oase* nog het nodige materiaal hieromtrent tegemoet zien. (red.)

1. C. van der Hoeven, J. Louwe, *Amsterdam als Stedelijk Bouwwerk*, Nijmegen 1985.